

Podstawy urządzeń okrętowych

- wykład

URZĄDZENIA CUMOWNICZE

4.1.1 Każdy statek należy wyposażać w urządzenia cumownicze, zapewniające możliwość dociągania statku do nabrzeży lub przystani pływających i należytego przycumowania.

Przepisy Polskiego Rejestru Statku część 3 „Wyposażenie kadłubowe”

Przeznaczenie urządzeń cumowniczych:

1. Zamocowanie statku przy nabrzeżu, pomostach lub do pław (beczek).
2. Przecholowywanie statku wzdłuż nabrzeża.

W skład wyposażenia cumowniczego wchodzi:

1. Liny cumownicze (stalowe lub włókienne).
2. Kluzy i przewłoki.
3. Pachołki i stopery linowe.
4. Wciągarki i kabestany cumownicze.
5. Rolki kierunkowe i bębny magazynujące.

Ogólne wymagania dotyczące wyposażenia cumowniczego:

1. Sprawdzamy stosunek A/N_c i jeżeli:

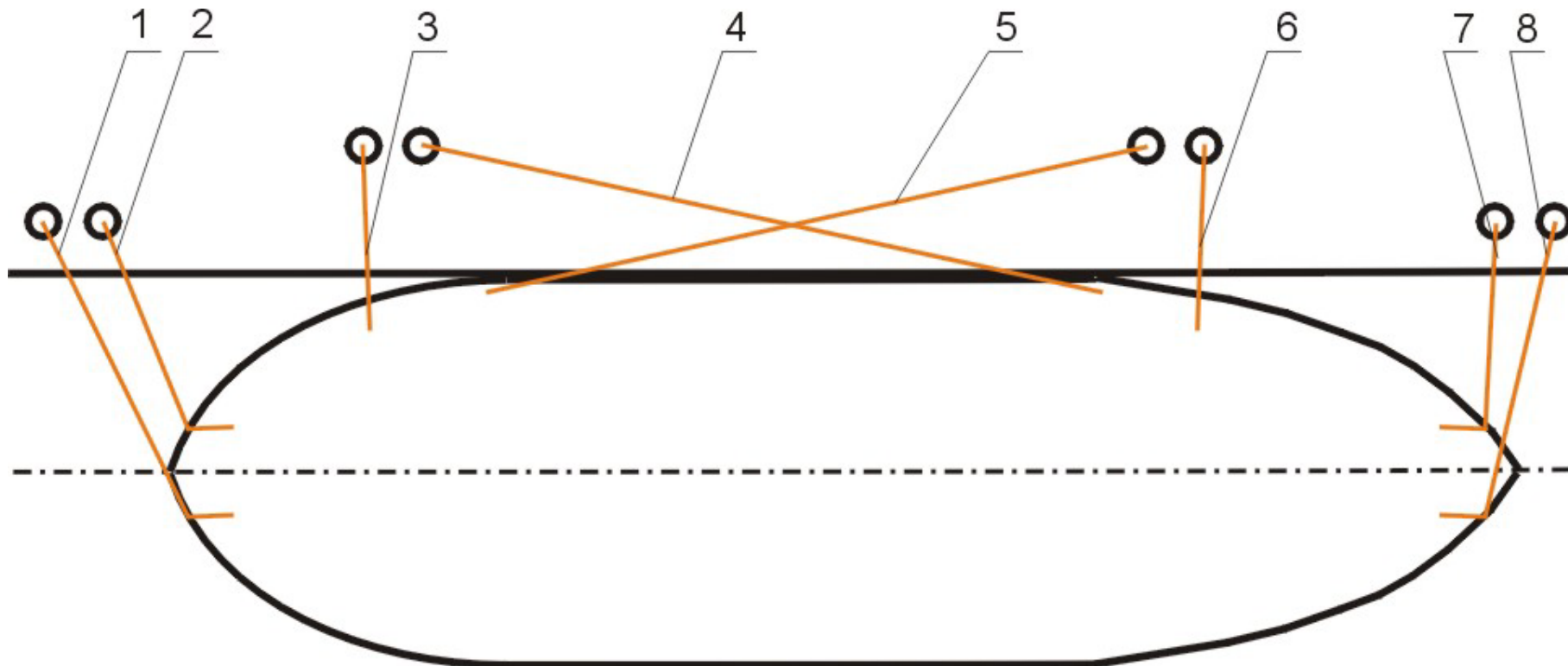
- $0,9 < A/N_c \leq 1,1 \rightarrow$ dodajemy 1 linę cumowniczą;
- $1,1 < A/N_c \leq 1,2 \rightarrow$ dodajemy 2 liny cumownicze;
- $1,2 < A/N_c \rightarrow$ dodajemy 3 liny cumownicze.

2. Dla statków przy których rzeczywista siła zrywająca jest większa niż 490 kN, możemy zastosować następujące warianty:

- liny o mniejszej sile zrywającej, ale większą ilość;
- Liny o większej sile zrywającej, przy mniejszej ilości.

3. Długość poszczególnych lin może być mniejsza o 7%, ale przy zachowaniu podanej całkowitej długości.

Schemat cumowania statku:

1 – dodatkowa cuma wzdłużna;

2 – rufowa cuma podłużna;

3 – rufowa cuma przyciągająca;

4 – dziobowa szprunga;

5 – rufowa szprunga;

6 – dziobowa cuma przyciągająca;

7 – dziobowa cuma podłużna;

8 – dodatkowa cuma wzdłużna.

Liny cumownicze

Wymagania dotyczące lin cumowniczych:

1. Liny cumownicze, niezależnie od siły zrywającej mogą być stalowe lub włókienne.
2. Średnica lin z włókien roślinnych lub sztucznych nie może być mniejsza od 20 mm.
3. Lina stalowa powinna mieć konstrukcję elastyczną i składać się z:
  - 72 druty w 6 splotkach z 7 rdzeniami z włókna dla rzeczywistej siły zrywającej mniejszej od 216 kN;
  - 144 druty w 6 splotkach z 7 rdzeniami z włókna dla rzeczywistej siły zrywającej z przedziału od 216 kN do 490 kN;
  - 216 drutów w 6 splotkach z 7 rdzeniami z włókna dla rzeczywistej siły zrywającej powyżej 490 kN;
4. Liny z włókien naturalnych powinny być wykonane z manili lub sizalu.
5. Liny z włókien sztucznych powinny być wykonane z jednorodnych uznanych materiałów syntetycznych.

Liny cumownicze

Obliczenia:

1. Wyznaczenie wielkości naporu wiatru:

$$F = 7,35 \cdot A \cdot v^2 \cdot 10^{-5} \text{ [t]} \text{ lub w układzie SI } F = 0,5 \cdot \rho \cdot 1,17 \cdot A \cdot v^2 \text{ [N]}$$

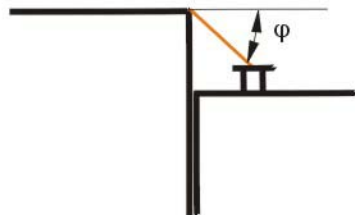
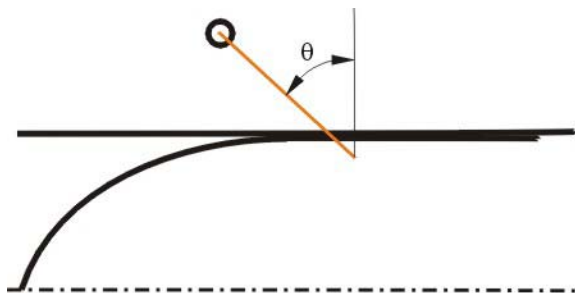
gdzie: A – pole rzutu bocznego statku ponad linię wodną [m^2]; v – prędkość wiatru [m/s];
 ρ – masa właściwa powietrza [kg/m^3].

2. Wymagana wytrzymałość lin:

$$H = (T_n \cdot n_n + T_p \cdot n_p) \cdot \cos \varphi \cdot \cos \theta \text{ [t]}$$

gdzie: T_n – wytrzymałość na rozciąganie lin nylonowych ($T_n = T_{n0}/f$) [t]; T_p –
wytrzymałość na rozciąganie lin polipropylenowych ($T_p = T_{p0}/f$) [t]; T_{n0} , T_{p0} –
wytrzymałość na zrywanie lin nylonowych i polipropylenowych; f – wskaźnik
bezpieczeństwa; n_n , n_p – liczba lin nylonowych i polipropylenowych; φ , θ – kąty
zbiegu lin.

Liny cumownicze

Kąty zbiegu liny z pokładu na nabrzeże – θ i φ

Obliczenia:

Założenie: przyjmujemy, że kąty θ i φ mają po 45° , czyli $\cos\varphi \cdot \cos\theta = 1/2$, dlatego:

$$H = 1/8 \cdot (T_{n0} \cdot n_n + T_{p0} \cdot n_p) [t]$$

3. Warunek, który trzeba spełnić:

$$H > F$$

czyli:

$$1/8 \cdot (T_{n0} \cdot n_n + T_{p0} \cdot n_p) > 7,35 \cdot A \cdot v^2 \cdot 10^{-5}$$

Liny cumownicze

Z powyższego warunku można wyznaczyć maksymalną prędkość wiatru, w wyniku którego powstające obciążenie jest przejmowane przez cumy:

$$v < \sqrt{((T_{n0} \cdot n_n + T_{p0} \cdot n_p) \cdot 10^5) / 58,80 \cdot A} \quad [\text{m/s}]$$

dla układu SI

$$v < \sqrt{(T_{n0} \cdot n_n + T_{p0} \cdot n_p) / 5,72 \cdot A} \quad [\text{m/s}]$$

W przypadku zastosowania lin z włókien syntetycznych rzeczywista siła zrywająca nie powinna być niższa niż:

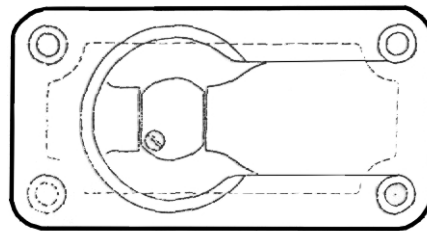
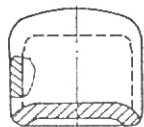
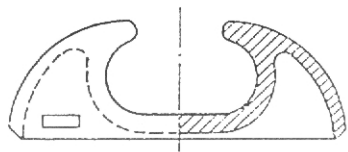
$$F_s = 0,0742 \cdot \delta_s \cdot F_n^{8/9} \quad [\text{kN}]$$

F_n – rzeczywista siła zrywająca lin z włókien roślinnych (wg tablicy) [kN];

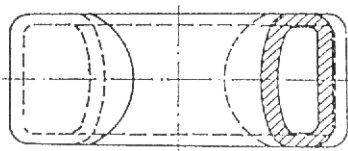
δ_s – średnie wydłużenie przy rozrywaniu liny z włókien syntetycznych [%]; wartość δ_s należy przyjąć nie mniejszą niż 30%.

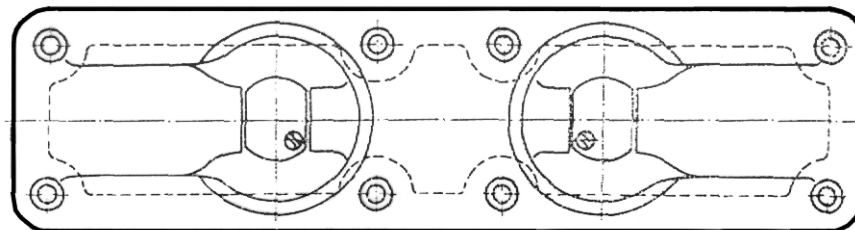
Kluzy i przewłoki

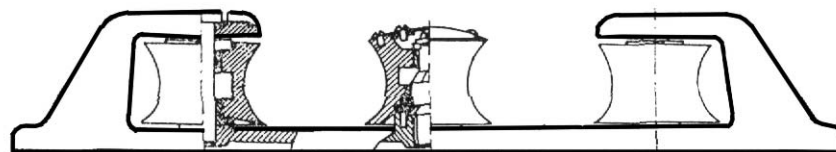
Przewłoka jednorolkowa

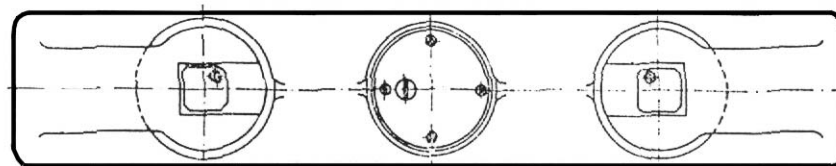
Przewłoka dwuwargowa

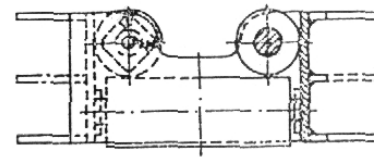
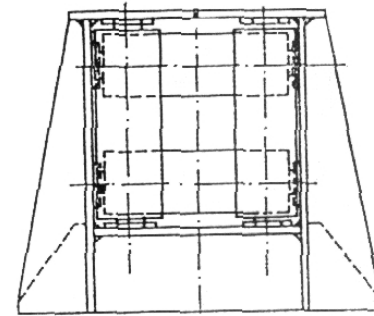
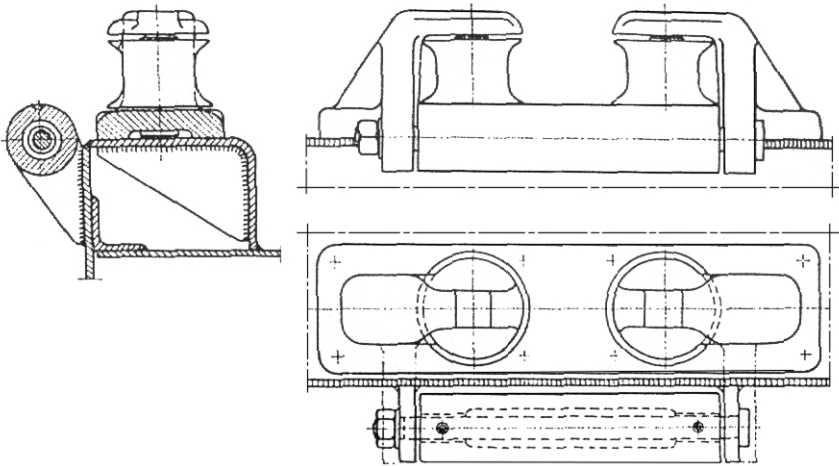
Przewłoka dwurolkowa

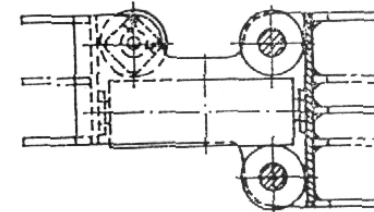
Przewłoka
trzyrolkowa

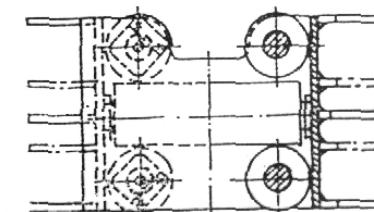
Kluzy i przewłoki

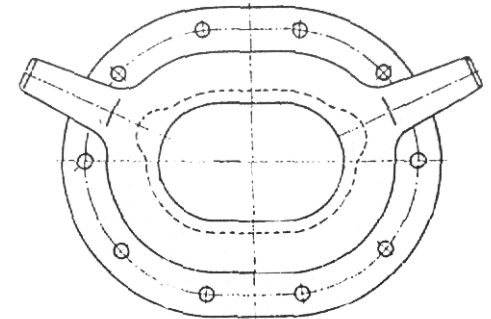
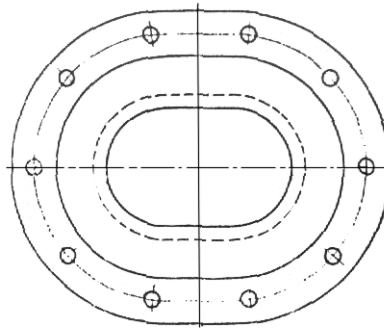
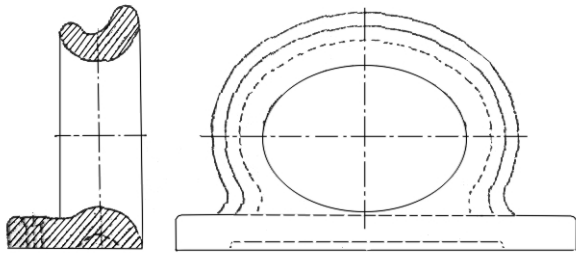
Przewłoka dwurolkowa z rolką kierunkową

Przewłoka z rolkami walcowymi

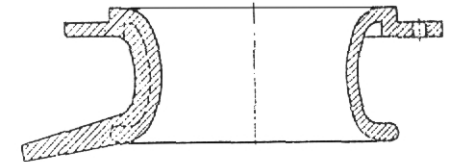
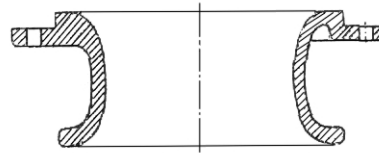

Kluzy i przewłoki

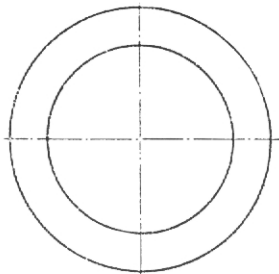

Kluza dla kanału panamskiego

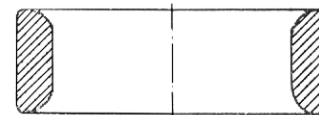
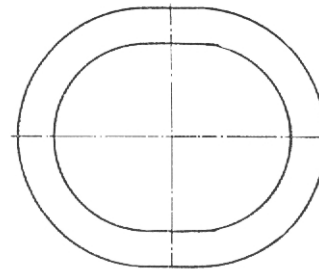
Kluza owalna odlewana
mocowana do nadburcia

Kluza owalna odlewana
z rogami mocowana do
nadburcia

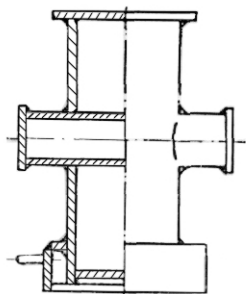

Kluza stalowa okrągła
wspawywana do
nadburcia

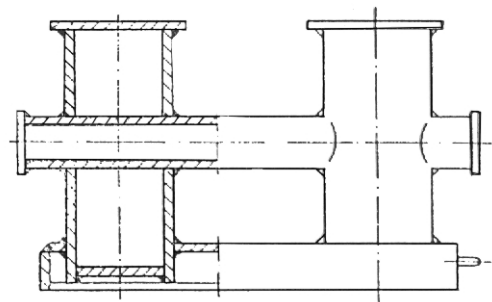
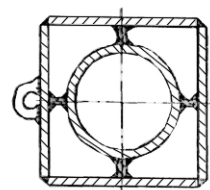

Kluza stalowa owalna
wspawywana do
nadburcia

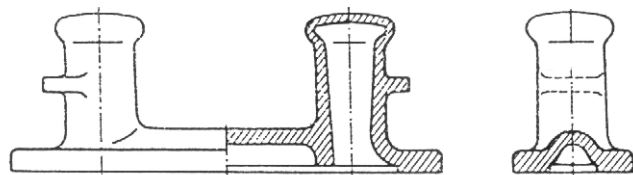
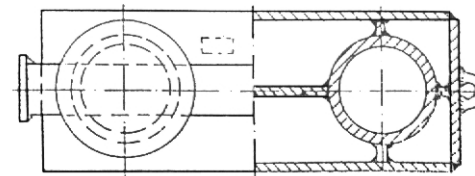
Pachołki

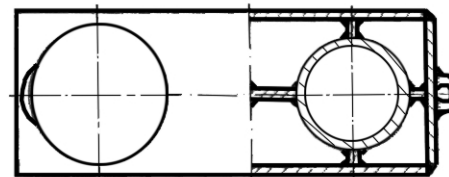
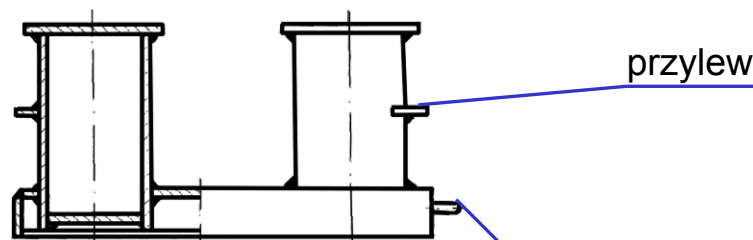
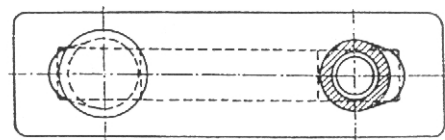
Pacholek pojedynczy krzyżowy

Pacholek podwójny krzyżowy

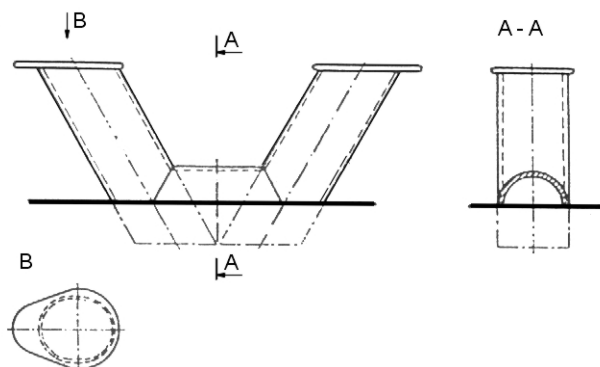

Pacholek stalowny podwójny

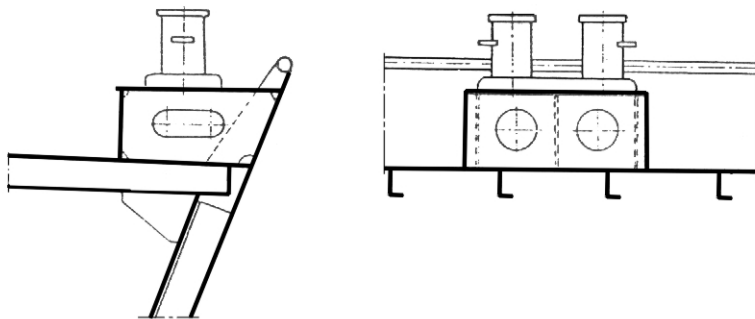

Pacholek podwójny prosty

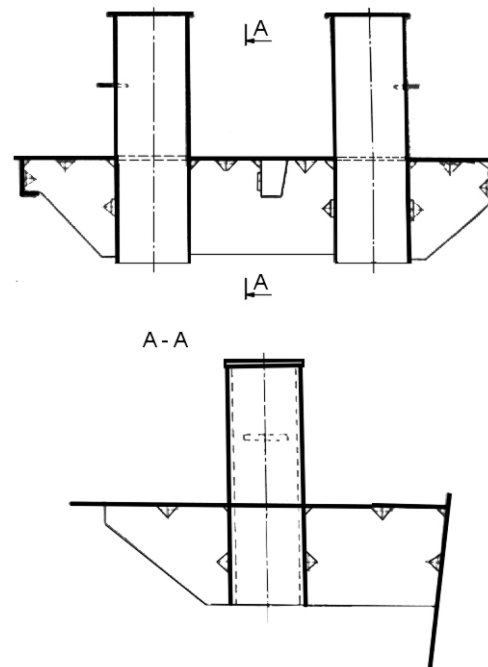
Pachołki

Pacholek spawany podwójny skośny

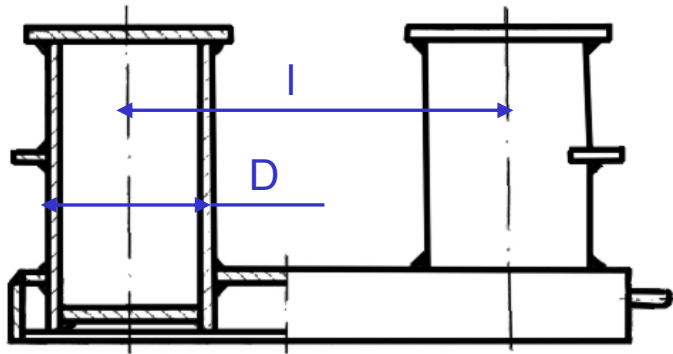
Pacholek podwójny usytuowany na fundamencie

Pacholek podwójny spawany przechodzący przez pokład

Pachołki

Podstawowe wymiary pachołak

Wymiary:

$$D \geq 10 \cdot d_s$$

$$D \geq \pi \cdot d_{wr}$$

$$D \geq 5,5 \cdot d_{ws}$$

$$l \geq 25 \cdot d_s$$

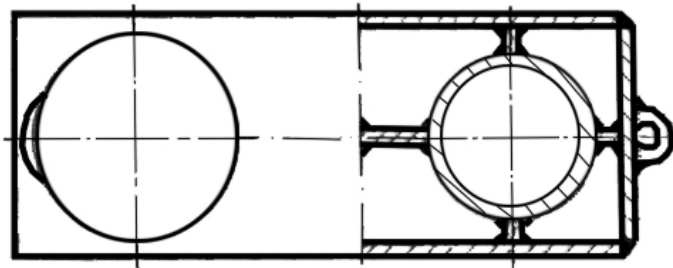
$$l \geq 3\pi \cdot d_{wr}$$

gdzie:

d_s – średnica liny stalowej;

d_{wr} – średnica liny z włókien roślinnych;

d_{ws} – średnica liny z włókien sztucznych.

Elementy wyposażenia cumowniczego i ich fundamenty powinny być obliczane ze względu na rzeczywistą siłę zrywającą linę cumowniczą, a naprężenia nie powinny przekroczyć 0,95 granicy plastyczności.

Stopery cumownicze, bębny magazynujące

Rodzaje stoperów:

- linowe;
- klinowe.

Wymagania:

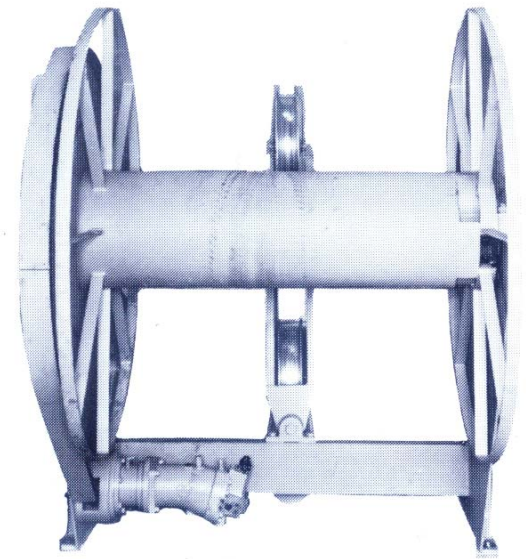
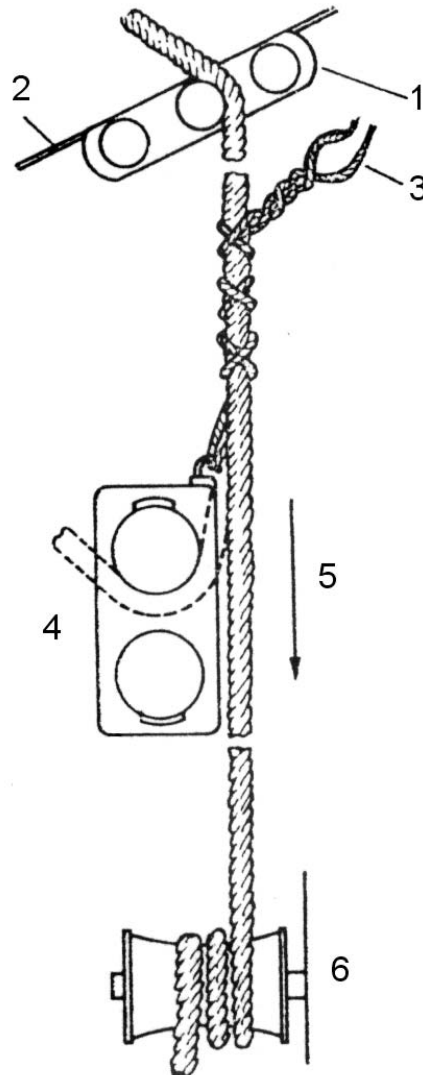
$$P_{zs} = 0,15 \cdot P_{zl}$$

P_{zs} – obciążenie zrywające stoper

P_{zl} – obciążenie zrywające linę.

Sposób cumowania przy pomocy głowicy cumowniczej i stopera linowego.

- 1 – przewłoka;
- 2 – burta statku;
- 3 – stoper cumowniczy;
- 4 – pacholek;
- 5 – cum;
- 6 – głowica cumownicza.

Bęben magazynujący linę cumowniczą.

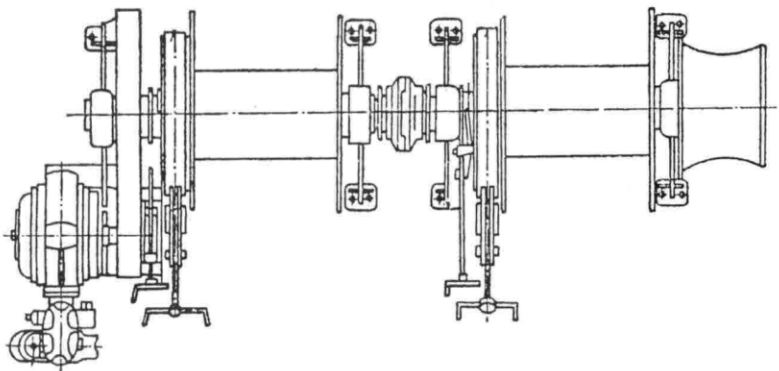
Mechanizmy cumownicze

Wymagania dotyczące mechanizmów cumowniczych:

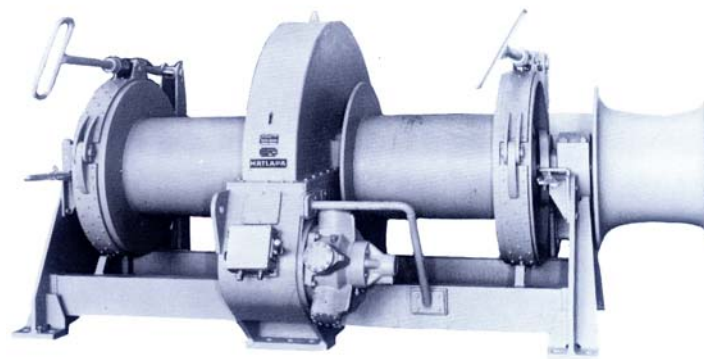
1. Uciąg znamionowy mechanizmów cumowniczych powinien wynosić $0,22 \div 0,33$ siły zrywającej linę cumowniczą.
2. Silnik powinien być przystosowany do ciągłego wybierania liny cumowniczej przez co najmniej 30 minut.
3. Moment rozruchowy wywoływany przez silnik powinien osiągnąć dwukrotną wartość momentu wynikającą z siły znamionowej.
4. Jeżeli maksymalny moment silnika może prowadzić do większych obciążeń, w takim przypadku należy przewidzieć zabezpieczenia przeciwprzeciążeniowe.
5. Prędkość na pierwszej warstwie, przy obciążeniu znamionowym, powinna wynosić 0,3 m/s.
6. Mechanizm powinien być wyposażone w dwa hamulce:
  - hamulec zatrzymujący (moment hamujący odpowiada 1,5 naciągu znamionowego;
  - hamulec na bębnie (moment powinien odpowiadać 0,8 siły zrywającej linę).

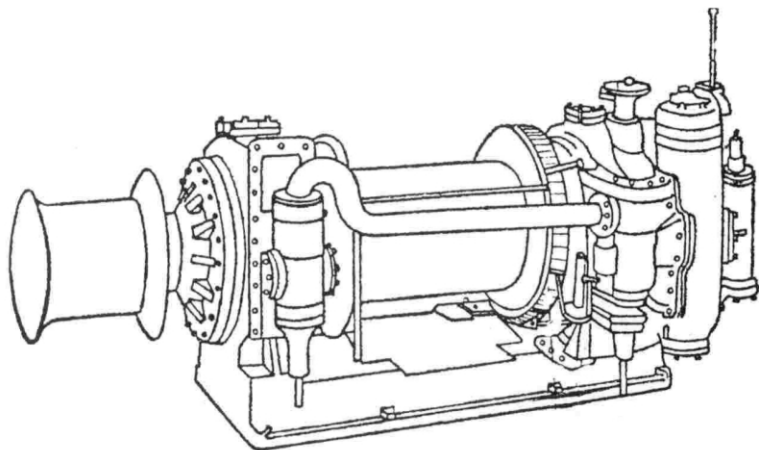
Mechanizmy cumownicze

Średnociśnieniowa dwubębnowa wciągarka cumownicza

Dwubębnowa wciągarka cumownicza

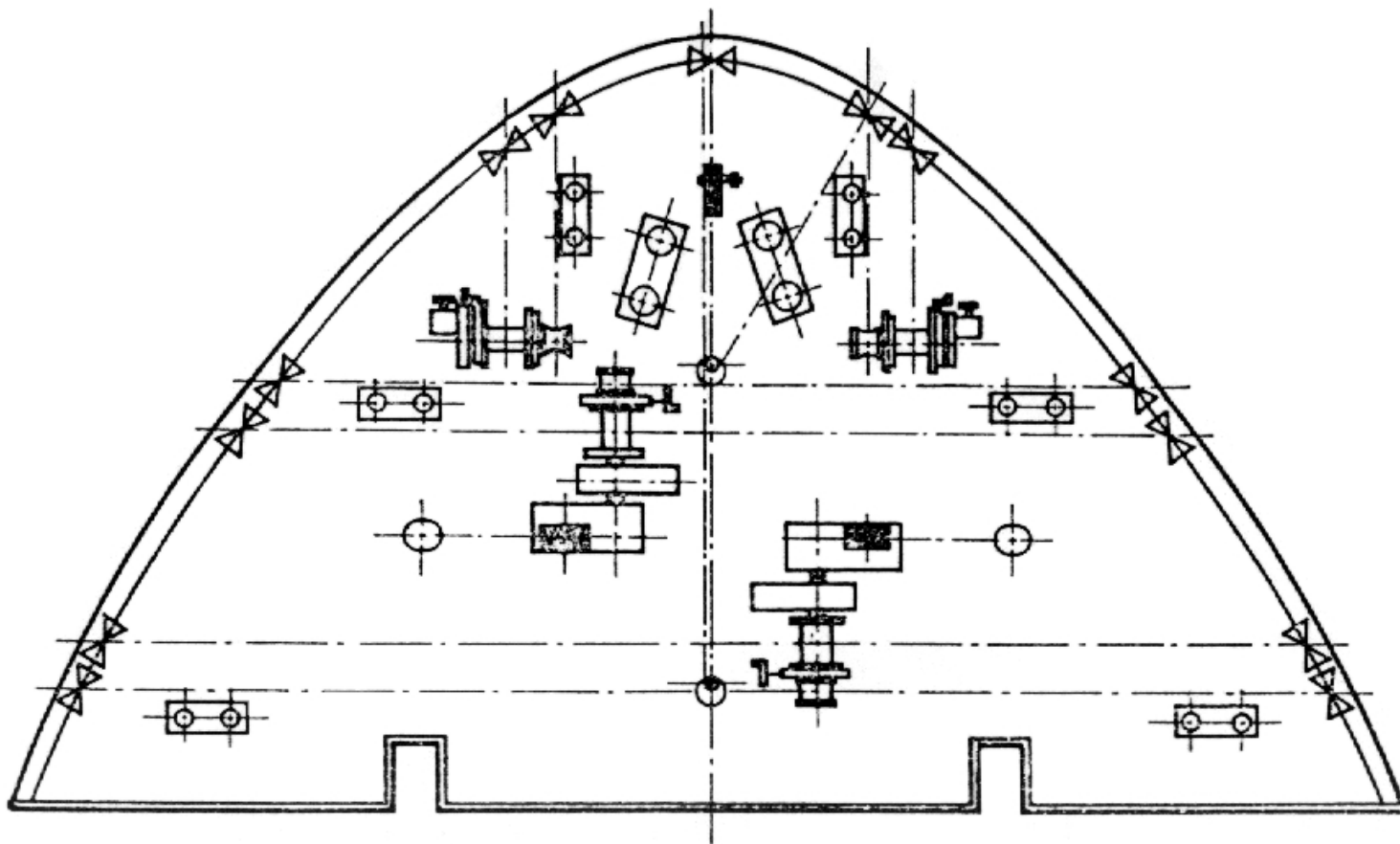

Niskociśnieniowa wciągarka cumownicza

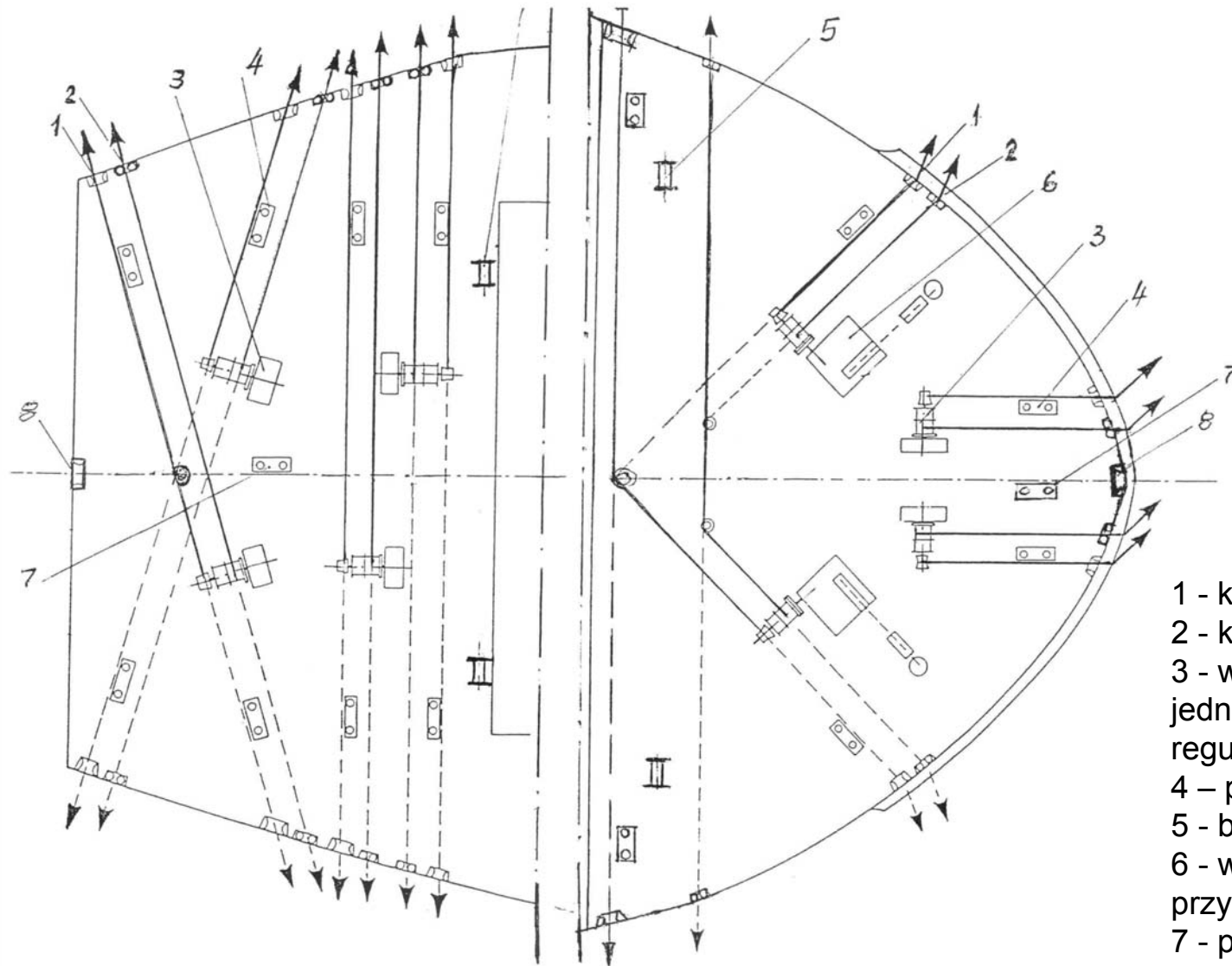
Kabestan cumowniczy

Usytuowanie wciągarek cumowniczych

Układ czterech wciągarek cumowniczych

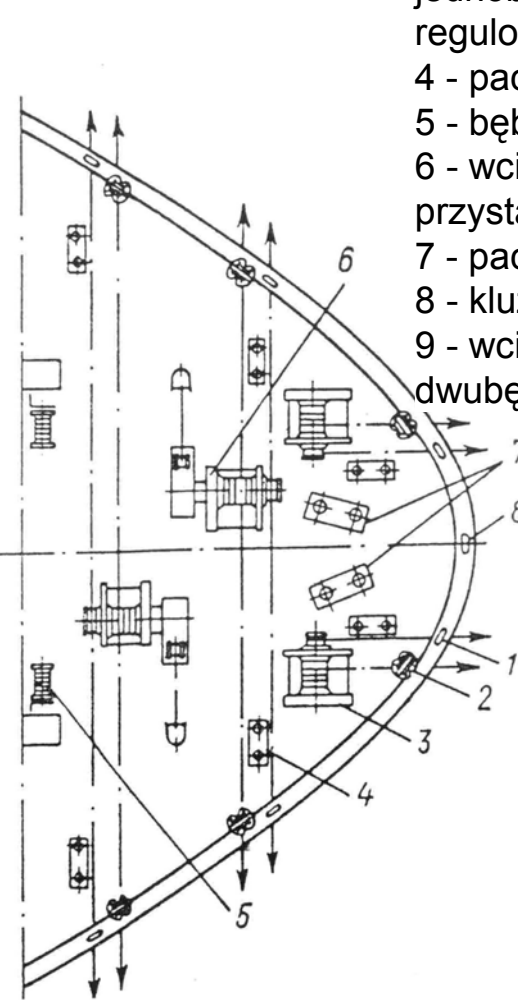
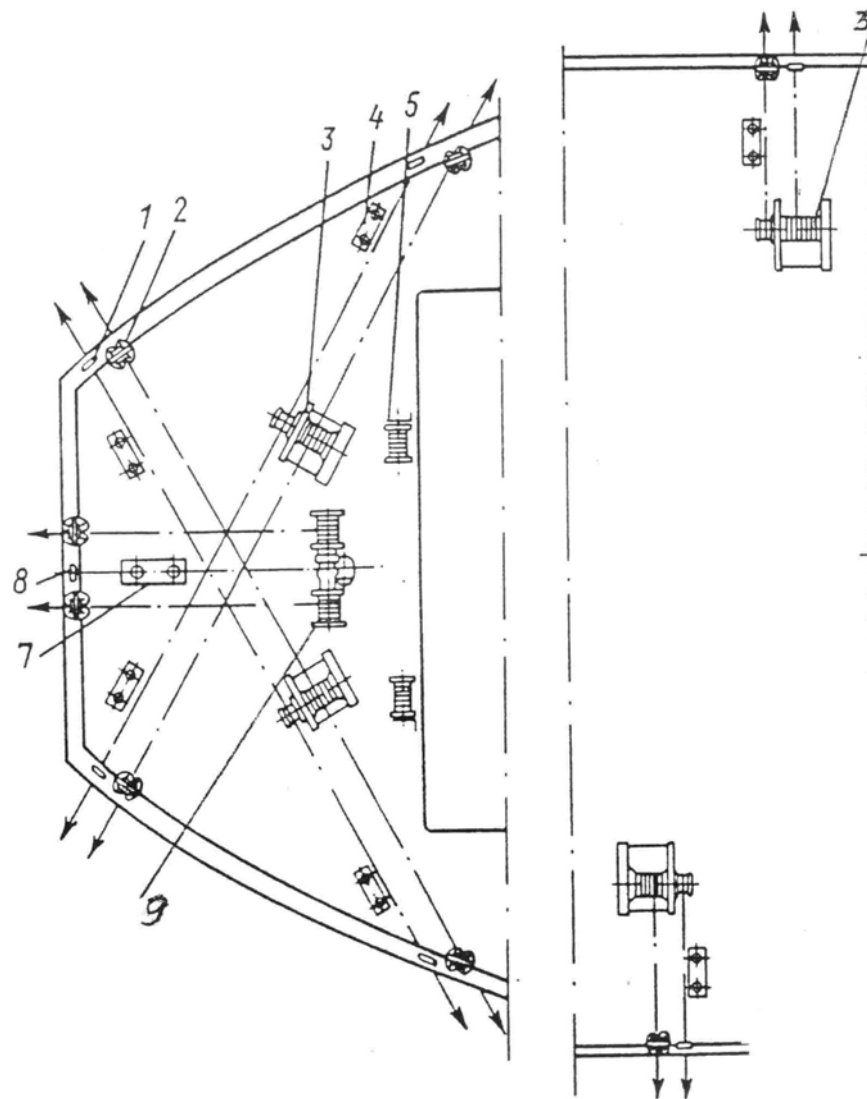
Usytuowanie wciągarek cumowniczych

- 1 - kluzy burtowe stalowe,
- 2 - kluzy rolkowe,
- 3 - wciągarka cumownicza jednobębnowa, z głowicą i z regulowanym naciągim,
- 4 – pachołki,
- 5 - bębny cumownicze,
- 6 - wciągarka kotwiczna z przystawką cumowniczą,
- 7 - pachołki holownicze,
- 8 - kluzy holownicze.

Układ obsługujący osiem cum

Usytuowanie wciągarek cumowniczych

- 1 - kluzy burtowe stalowe,
- 2 - kluzy rolkowe,
- 3 - wciągarka cumownicza jednobębnowa, z głowicą i z regulowanym naciągami,
- 4 - pachołki (polery),
- 5 - bębny cumownicze,
- 6 - wciągarka kotwiczna z przystawką cumowniczą,
- 7 - pachołki holownicze,
- 8 - kluzy holownicze,
- 9 - wciągarka cumownicza dwubębnowa.

Układ z wciągarkami na śródkręciu